

(De la declaració del Govern de Catalunya)

Butlletí interior d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA adherida a SOLIDARITAT CATALANA

2º EPOCA - Nº 34 - 19 de gener del 1946.

Fundador: Lluís COMPANYS

Rhodacío: 25, rue Ecole de Droit, MONTPELLIER.
Administració: 30, rue des 3 Journées, PERPIGNAN.

Trascendental declaració del Govern de Catalunya

Editorial Present i futur

La veu del Govern de Catalunya es fa sentir, avui, en un moment oportunitat, quan cal jugar amb les cartes damunt la taula, quan cal que s'adoptin, com dièiem des d'aquest mateix lloc dies enrera, actituds clares i definides. En la seva declaració el Govern de Catalunya bé ho ha entès així. Feia temps, potser, que no s'havia parlat d'una manera tan clara i categòrica com aquesta vegada. El Govern de Catalunya aïjma rotundament la seva posició. Tan clarament, que els dubtes, aquesta vegada, no serien pas admissibles.

Document transcendent, d'una sobrietat admirable, la declaració governamental ha de ploure a tots els catalans nacionals. No tant sols per la reivindicació que s'hi fa de la pura executoria catalana, i sobretot de l'aport considerable de Catalunya, a la guerra contra el feixisme espanyol; no tant sols per l'afirmació solemnement de la nostra personalitat nacional i l'enumeració de tot el que ha fet l'enemic contra Catalunya. Això, aquestes afirmacions fonamentals, potser ja estaven descomptades. Però és que, juntament amb elles, fent-los costat, hi ha marcada tota una posició de Govern que val la pena d'ésser subratllada.

Remarqueu, per començar, l'afirmació que fa el Govern del seu deure i de la seva missió. Conscient de la seva responsabilitat el Govern es col·loca en la plaça capdavantera que, de dret i de fet, li correspon. Aquesta plaça entèn mantenir-la amb energia i dignitat, car el Govern — repetim-ho una vegada més — és la sola institució rectora que pot comandar a tots els catalans. Col·locat, des del començament, en aquesta posició, el Govern no es limita, en una hora de confusió i extrem, a eludir els problemes. El primer, l'essencial en aquesta hora, consisteix per la fidelitat a la República hi és plantejat sense donar lloc a dubtes de cap mena. És més: contra el desfetisme, contra el descortament, Catalunya fa sentir la seva veu i no accepta, qualsevol que fos el seu realitzador, « un franquisme sense Franco ». Calia que aquestes paraules fossin pronunciades, sobretot en moments com els que estem vivint, sobretot en hores en què certs sectors del republicanisme espanyol no donen pas un exemple encoratjador de fermesa en mantenir-llurs conviccions. Catalunya, sense escarçalls, però amb tota fermesa, proclama la seva fidelitat a la República. I la proclama com a cosa naturalíssima, com un fet descomptat que no li exigeix el menor esforç.

Potser la declaració del Govern de Catalunya podria aturar-se en aquest punt. S'ha cregut, però, convenient fixar la posició de la nostra terra davant un jutge proper. Hi ha un problema espanyol, diu el qual, cal integrar-hi la possibilitat de viure dignament dels pobles als quals afecta, cada dia posat amb més dramàtica intensitat. De cara al jutge, Catalunya aixeca també bandera. Fidel a una tradició gloriosa, el Govern es pronuncia contra l'unitarisme espanyol i el suport de l'esclavage i de la tirania. I reivindicant la lliure entesa dels pobles que integren Espanya, la idea, cara a l'esquerrisme català, de la Federació, apar clarament definida.

No és exagerat, doncs, de qualificar de trascendental aquesta declaració del nostre Govern. L'aplaudim sense reserves per tot el que té de coratge davant el present i per la posició ardua i constructiva que marca davant un jutge que voldriem ben proper.

« Catalunya i el Govern desautoritzaran i combatran tota solució imposada que no s'inclini davant el seu dret o bandegi la forma republicana »

EL GOVERN DE CATALUNYA. A.— D'esquerra a dreta: Josep Cornet, Carles Pi i Sunyer, Pompeu Fabra, President Iria, Joan Comorera, Antoni Rovira i Virgili.

EL GOVERN DE CATALUNYA, reunit el dia 13 de gener del 1946, sota la presidència del senyor Josep Iria i amb assistència dels Consellers senyors Josep Cornet, Joan Comorera, Pompeu Fabra, Antoni Rovira i Virgili i Carles Pi i Sunyer, ha aprovat, per unanimitat, la següent declaració:

« Constituits en Govern, representants d'una voluntat nacional persistent, proseguidors d'una legitimitat, ens adreçem a tots els catalans. Als que sofreixen i lluiten dins de Catalunya i en l'exili; i en unitat amb ells, servim l'esperit i el fòbre, per rebre'n un escriví d'inspiració, tindrem en compte l'estímul dels qui han caigut gloriosament en batalla a Catalunya i més tard a Europa i Africa en la continuació d'una mateixa lluita. I també tindrem ben present el dret perenne d'aquells catalans encara no vivents, que no hauran pogut atènyer la defeta, lligar de mans l'opressió ni emmalaltir l'enfortiment, i que en l'esdevenir en faran retret no sols de tota acceptada minva dels nostres destins, sine de qualsevol voçil·lació davant un deure nou, una nova responsabilitat.

Cal proclamar-ho així davant les actuals conspiracions que dins i fora d'Espanya treballen per un franquisme sense Franco i fan novament afront a la voluntat dels pobles hispànics; cal reclamar-ho així en un instant en què, de diferents indrets, sonen algunes veus desorientades, concessions i aqueuscions del descortament. Com si bastés el retorn encara que sigui amb banderes arriades. Com si verament calgués que un o altre criteri polític, sense cap títol honorable ni cap garantia, arbitrés la pugna entre el dret autèntic i una forma b'altra d'usurpació.

Catalunya, però, no sap adaptar-se a aquestes defallències. Li seria impossible de negar-se a si mateixa i no trobaria manera d'oblidar.

Els catalans hem patit doblement sota l'opressió de Franco. Hem perdut alhora la nostra llibertat d'homies i la nostra llibertat de poble. Els agressors intentaren destruir el patrimoni moral i material de Catalunya: la nostra riquesa, filla del treball, la nostra cultura, filla de la llengua. Amb procediments depradatoris provaren de llevar-nos una part de l'utilitat de la indústria, i obrers qualificats i gent generalment des-triada, cops que sobe resistí la vitalitat catalana. Volgueren esborrar de la vida pública i de l'activitat literària la parla vernacle, amb la intenció que s'estingís lentament en el clos de les llurs apogades. I la nostra para viui i refà com sempre l'esperit amantat.

Catalunya ha resistit i resisteix; i la illustren la sang escampada a les execucions, els sofriments dels camps de concentració i de les ergstules. Resistí el 19 de juliol del 1936, en batre l'exèrcit espanyol insurgent; i en recobar tot seguit per a la República la major part del territori d'Aragó i en enviar a Madrid la flor de les seves forces i en proveir els altres fronts amb la seva producció de material de guerra; i resistí en la més gran batalla, la de l'Ebre, lliurada en territori català

i sostinguda per forces que eren catalanes en llurs dues terceres parts; i resistí al terror; i resistí l'occio de les forces tenebroses fins a la victòria.

Tan ric és l'executoria nostra.

Demanem a Catalunya que la recordi i que demostri i multipliqui la seva fe amb tota mena d'esforç i de combat, visible o invisible.

Des d'ara declarem que un Govern de Catalunya, d'ompla unio nacional, només ell, ell tot sol, serà el qualificat per a promoure, en el seu dia, la manifestació de la voluntat popular de Catalunya; sigui el que sigui el procediment democràtic en què li vagui d'expressar-se. El nostre poble haurà d'ésser consultat i haurà de decidir sobre el futur de Catalunya, tant per dret natural que no prescriu, a despit de les persecucions, com perquè té assolida i reconeguda la qualitat de la pròpia decisió, i perquè, finalment, la hi concediran tots els principis democràtics proclamats des de la carta de l'Atlàntic fins a la conferència de Postdam, fonts de dret universal. Catalunya i el seu Govern desautoritzaran i combatran tota solució imposada que no s'inclini davant aquest dret o bandegi la forma republicana.

L'obligació peremptoria que encara en sa tornada al Govern de Catalunya, serà la de proposar a la voluntat del poble no pas una opció entre « República o monarquia », sino una alternativa a la vida ciosa i indefensa de Catalunya, situació que implica, per conseqüència, la indefensa de tota la democràcia espanyola. Aquesta nova possibilitat és la d'un ordre peninsular multinacional. Tenim l'experiència de la facilitat amb què en els darrers cent cinquanta anys qualsevol esperança d'una aurora liberal i democràtica és tot seguit sufocada i venjada amb crues repressions. I aquest serà el destí de tota democràcia llièrica inorgànica.

La germanor de Catalunya amb València i les illes Balears, la seva iniciada entesa amb Euskadi i Galícia, la seguretat que Catalunya ha perseguit mai, en tota la seva història, mires hegemòniques i ha estat sempre baluard assidu de la llibertat, li permeten l'adreçar-se amb eficàcia a una nova profunda generositat del poble de Castella, als matisos llièrics, als esperits que vulguin desmortitzar les possibilitats històriques, als patriotes constructius, als proletaris amb els quals vol restar en contacte.

Contra la dèbil uniformitat finalment lliurada a la tirania, caldrà proposar la forta unió per voluntat cooperant. Catalunya recull, per la seva part, la bandera del dret permanent. I vol hissar-la ben ampla, però ben segura; i per això, fa apel·lació a tota la rica varietat hispànica. D'aquesta seva iniciativa, d'aquesta responsabilitat — guiladora, si calgués —, fa veu pregó. Mai no havia estat l'Espanya tan sòmera, tan manyspreada, tan esquitada com sota l'extrem unitarisme de Franco. Catalunya convida les Espanyes, tornades a llur nom plural, a viure la mateixa hora que el mon i assegurades contra el retorn del viipèndi ».

L'Esquerra al banc dels acusats

per Fermi VERGES

Fa unes setmanes escrivia des de les pàgines de « La Humanitat » una lletra oberta al director d' « Endavant » per tal de demanar-li que desistís de la seva campanya contra l'Esquerra. La finalitat de la carta era, al meu entendre, evident: propugnar per una entesa de tots els catalans amb l'objectiu de combatre el règim de Franco. Va sense dir que els catalans son ben lliures d'acceptar aquest criteri o no. De fet, del resultat d'aquesta opció en depèn l'existència mateixa de la República. La restauració del règim republicà ha d'ésser, primordialment, l'obra de tots, o de la majoria dels catalans i espanyols. Per tal d'evidenciar aquest criteri, exposava en la carta de referència el meu desig de veure funcionar una Assembla consultiva, o un organisme adequat, que conjuntament amb el Govern català fos la prova palosa, davant del mon, de la voluntat majoritària del nostre poble pel seu règim nacional. Al meu entendre, les consideracions adduïdes en contra d'un projecte semblant no tenen força perquè fon referència a èpoques posteriors ja superades pels fets.

Pero aquest desig d'entesa entre els catalans té, encara, un abast exterior que no cal negligir. És obvi que la guerra civil va desfer la unitat del catalanisme, o les possibilitats de col·laboració entre els diversos estaments socials de Catalunya. És obvi, igualment, que els grups conservadors catalans no veuen amb simpatia el restabliment de la República. Caldria, doncs, trobar, en una entesa política, una base d'actuació, tant de cara a dintre com a fora de Catalunya. Malgrat la semblança de millora de la situació exterior, no cal oblidar les forces polítiques poderosíssimes, a Londres i a Washington, que recolzen les forces reaccionaries a Catalunya i a Espanya. La meva experiència — en allo que valgui — em fa una mica escèptic dels nostres amics. Els nostres amics, malgrat les aparençes, son pocs. Subratllo aquesta darrera frase.

Perquè ningú plena consciència del nostre aïllament, ja no soc dels que juga a fer-me enemics entre els que lluitarem en els mateixos rengles. El director d' « Endavant » i tots els militants socialistes, i això es pot fer extensiu a tots els que varem passar la frontera junts, camí de l'exili, no trobaran en mi un irresponsable per la baralla o la política, estèril. Això, ben entès, no és una actitud altruista: és sensiblement que vull tornar a casa, com més aviat millor. Quan hi sigui, si tinc lleure, ja em vagaré de discutir. Ara permeteu-me que deplori el temps perdut discutint.

Jo havia demanat una entesa entre els catalans. Entre tots els catalans que o dintre i fora de Catalunya han sofert els rigors de l'exili i la preso. Es veu, però, que als camps de Belsen i Buchenwald, els catalans poden morir com a catalans. Tornats a França, el carnet d'Esquerra tanca la porta del camp de la decència. Els partits polítics que no han entrat a formar part del govern tenen el dret legítim i indiscutible, d'èixer un lloc de representació. Tots els catalans tenim el dret de criticar actuacions passades i les personalitats que en siguin responsables. No és licit, tanmateix, iniciar una campanya de depuració moral quan no és sino un pretext per iniciar una campanya política. I és totalment inadmissible que aquesta campanya es fonamenti en la condemna a bloc dels uns i d'ingratitud a moral, si cregués que els errors haguts no són errors sino immorals, el meu lloc no seria en l'exili sino al costat de Franco. Perquè aquesta, i no cap més, és l'accusació dels franquistes contra els vuit anys de Catalunya autonoma.

Les acusacions contra l'Esquerra tenen un proposit deliberat: trobar un cap de turc. A dintre i a fora de Catalunya la derrota ha creat un estat emocional d'una intensitat sense paral·lel. Hi ha dolor en les llurs, misèria en els pobles, desorientació a tot arreu. És fàcil que un dit acusador hominàs un partit com el causant de tanta devastació. No foren els responsables d'aquest Partit qui governaren durant la República? Doncs son ells els culpables. Jo no admeto aquesta acusació. El règim autònom de Catalunya fou un règim de llibertat. I la llibertat és acceptar la responsabilitat ètica, que és èptament nostra i no de ningú més. Sovint volem descorregre-nos de responsabilitat transpassant-la a un grup col·lectiu. És la por a la responsabilitat individual.

Pero cal recordar, a més, que l'Esquerra compartí les responsabilitats de govern i que al marge del govern altres organitzacions i grups no n'acceptaren mai l'autoritat. I llurs accions no foren pas massa adients a reforçar una democràcia tot just naixent.

Ara es vol carregar el mort a l'Esquerra. L'Esquerra té la culpa de tot. Els altres son nots de culpa. Aquesta acusació és inadmissible pels que accepten la responsabilitat individual en política. Seria fer faula rasa del passat i tornar olegrement a casa permetent que tothom faci el que li dongui la gana. Els vuit anys de govern autònom han d'ésser una lliça objectiva per a tots: per l'Esquerra i pels governans amb ella. Sense oblidar que, al marge del govern, es varen aprofitar de la llibertat per llurs fins polítiques i socials.

Segons « Endavant », el Consell Nacional fou acceptat pels catalans perquè representava una renovació política. El Consell Nacional, tal com jo l'havia entès, tenia per finalitat donar a Catalunya d'un òrgan representatiu. Les renovacions polítiques han d'ésser l'obra, en una democràcia, de la lliure discussió entre els partits polítics; no l'obra d'un superorganism, sigui govern o Consell. Sens dubte, algú havia cregut que el Consell Nacional era una mena d'àrbitre de la moral que podia atribuir-se la veritat absoluta. Jo no accepto com a liberal, aquestes veritats absolutes. Crec, tanmateix, que les normes marcades pel Consell Nacional poden tenir un valor el dia de demà. Alliberada Franco, en marxa el procés polític, el deure de tots els catalans era de poliritzar en el govern l'adhesió que fins llavors no s'havia aconseguit. Si realment els catalans volen una renovació política, han d'ésser els partits els que l'han d'imposar: jo no crec que un Consell, o un Govern, puguin imposar una renovació política, si aquesta renovació no existeix en la voluntat del poble. Si pensés altrament, creuria — amb Hitler i Mussolini, o amb el general Franco — que l'Estat és superior a l'individu, o que existeix una consciència col·lectiva a la qual ens hem de sotmetre tots. Aquesta doctrina condueix, en últim terme, a la irresponsabilitat política, a l'Estat omnipotent, al cabdillisme.

La guerra civil fou una experiència tràgica. Fou la resultatant de causes interiors i exteriors que tots els catalans tenim l'obligació d'estudiar per tal d'orientar-nos en el futur. Pero els nostros socialistes creuen que el conflicte es podia haver evitat. Com? Si més no haguéssim estat feliços i no hagués parat res: l'exàrcat espanyol no s'hagués revoltat, Hitler i Mussolini s'haguéssin quedat a casa. L'Esquerra, doncs, té la culpa de tot.

(Passa a la segona plana)

RELACIONS POLITIQUES per S. HUGUET

LA VEU DELS VALENCIANISTES

N. D. L. R. — Una vella i prestigiosa figura del moviment nacionalista valencià, el Sr. S. Huguet, ens ha tramés l'article que inserim a continuació. Per a nosaltres constitueix un honor que des de les planes de « La Humanitat » es faci sentir la veu dels nacionalistes valencians. Aprofitem aquesta oportunitat per a reiterar-vos la nostra simpatia cordialíssima.

A la fi s'ha romput el gel i la fredor; la indifferència i la incomprensió han deixat pas a lliure a la paraula i al raonament. Un experimental polític català i de Catalunya ha publicat un article a « La Humanitat » comentant la política dels valencianistes pel que fa referència a Catalunya i a l'Espanya de les Nacionalitats.

Ja era hora que un tal esdeveniment es produís!

Pel que diu als lectors azzo haurà estat una cosa fora costum i aduic insolita, perquè es d'allo més corrent comentar en les publicacions catalanes, el que fa referència al País Basc i als País Galicis, però del País Valencià i de política valencianista, ningú no se'n ocupa ni en diu un mot, i això que a València hi ha valencianistes de tota mena i condicions; hi ha valencianistes de dreta, d'esquerra, i els d'esquerra que, en nombrosos, formen varis partits: Esquerra Valenciana, que se'n diu nacionalista, tenia aduic un representant a les Corts de la República Espanyola.

En la memòria de la Secretaria General de l'últim Congrés que aquest Partit celebrà a València, es feu constar que el nombre dels seus afiliats és de deu mil. Que en la capital (du' literalment la memòria) estan oberts actualment disset centres polítics i com adhe-rets, « El Univers » i « El Centre de Cultura Valenciana », i les Escoles de Cultura Valenciana; a més, les Comités locals en quasi bé tots els po-

1936, des de parla valenciana de la província de València. Pel que ja a l'altre Partit es-querri, el Partit Valencianista d'Esquerra, si de no és tant nombrosos, pot gorrer-se de moltes coses, entre altres la d'haver menat des de l'Ajuntament de la Capital una coratiosa campanya en pro del redobrament de la parla valenciana, en establir l'obligatori-rietat d'emprar la tenua valenciana en la retolació de places i carrers, en bandos escrits i parlat i en tots aquells actes aduic-ments i funcions properes de la Comissió d'Instrucció Pública de València, la qual cursava en valència, les comunicacions a les escoles del Múncip.

Durant la sublevació militar del 1936, dues columnes valencianistes sortiren a la defensa dels fronts; el Partit valencianista, el d'esquerra, feu el primer a comando i desembarcà a l'icua i embarcà al seu capítell la Senyera Valenciana de les quatre barres. El País valencianista saber fer alshores, miljanant un partit valencianista, al gest que per la seva història li pertocava fer. I de moltes d'aquestes coses que esdevenen a València, és l'ectors de la premsa catalana no n'estan assabentats.

Ja de València estant, quan els polítics valencianistes es traslladaren a Catalunya per tal d'establir col·laboració política amb els partits que ells classificaven com garr-mats, es trobaren amb un jata-tes locals en quasi bé tots els po-

(Passa a la segona plana)

RETORN DE MEXIC II

Ansièrem arribar a Mèxic per abraçar als amics i compatriotes que romanen en aquelles terres esperant el dia joios del retorn a la Pàtria. Ara podem dir que la mortuosa anietat sentien ells per veure'ns a nosaltres. Cada visita, un record. Cada abraçada, una bon fonda emoció. Cada paraula convida, una esperança i una il·lusió.

Vollem arribar a Mèxic. Des de New-York, l'avia, ràpid i segur ne satisfic la nostra pressa. Vollem veure els amics, abraçar-los, sentir-los, parlar-los-hi, que jo feia molt temps que no ho feïem.

(Passa a la segona plana)

L'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA A MEXIC

per R. NOGUES I BISET

que havíem fet, que fèiem els amics, els correligionaris de Franco, « que heu viscut, deien, un altre ambient, una altra vida, que sou més i que aspireu de molt prop l'aire de casa nostra. »

Totes les visites, converses i reunions varen tenir com epilóg d'actes. Un, la celebració de l'Assembla general de l'Esquerra, omplent dues llargues sessions durant dues

nits consecutives. Presidí l'amic Miquel Santalo, del Directori del Partit, acompanyat de Josep Andreu, membre del mateix. Als diputats arribats de França ens honoraren amb s'itials de preferència al seu costat.

La Sala de l'Orfeo estava curulla d'amics i correligionaris. Ne n'hi mancava cap. Es llegí un informe del Secretari general del nostre Partit, Josep Terradellas, complementant el que feu tot seguit una exposició purament objectiva de la política del Partit seguida a França. Tot fou escoltat, malgrat el temps embat, amb atenció i emoció. Obert debat d'improvitxen sentits i eloquents discursos que fixen matisos, punts de vista distintos, prova de la riquesa d'apreciació i de criteri d'un Partit democràtic. Pero en el fans res compromet ni desdubixia la doctrina, ni tan sols la conducta global de l'Esquerra.

Els de fora presenciarem una reunió del que podríem dir-ne apreciacions i problemes de l'Esquerra a Mèxic, que ignoràvem del tot. Cal remarcar que tots els companys que prengueren part a la discussió, pronunciaren sinceres paraules de sim-

(Passa a la segona plana)

La posició del Partit

Tenim el goig d'annunciar als nostres amics que Esquerra Republicana de Catalunya fixarà la seva posició davant l'actual moment polític, en un

GRAN ACTE PUBLIC

que tindrà lloc a Perpinyà, el proper diumenge dia 27 de gener.

Per la premsa diària, per cartells i per comunicats als nostros Organismes, donarem els detalls oportuns d'organització.